

Dansk Ledningsejerforum

Årsberetning 2016

Dansk Ledningsejerforum er et samarbejdsorgan for ledningsejere i Danmark.

Dansk Ledningsejerforum:

- Er et fælles samarbejdsorgan for ledningsejere. Dette samarbejdsorgan skal samtidig fungere som en kontaktmulighed for diverse eksterne samarbejdspartnere med henblik på behandling af forespørgsler mv. Endvidere vurderer og kommenterer samarbejdsorganet på eget initiativ lovforslag, normer osv.
 - Fremmer samarbejdet blandt ledningsejere indbyrdes og mellem ledningsejere og offentlige myndigheder og andre organisationer.
 - Fremmer brug af fælles retningslinjer og udøver oplysningsvirksomhed til gavn for ledningsejere og samfundet som helhed i forbindelse med etablering og drift af ledningsanlæg.
-

Dansk Ledningsejerforums medlemmer:

Indledning

Dansk Ledningsejerforum er et samarbejdsorgan for ledningsejere i Danmark.

Medlemmerne er repræsenteret via deres brancheforeninger, bortset fra TDC og Telia. Dansk Ledningsejerforum repræsenterer direkte og indirekte ca. 6.000 ledningsejere, der fordeler sig nogenlunde således:

TDC	1
Telia	1
Naturgasselskaber	3
Elselskaber	42
Afløb og spildevand	94
Fjernvarmeværker	400
Vandværker	2.100
Antenneforeninger	2.500

Organisation

Dansk Ledningsejerforum består af et Fællesudvalg, tre faggrupper samt en ERFA-gruppe.

Faggrupper og ERFA-gruppe er opdelt i følgende emner:

- ledningsregistrering
- forebyggelse af graveskader
- ledningsetablering
- gæsteprincippet (ERFA-gruppe)

I Fællesudvalget drøftes emner af overordnet karakter, og Fællesudvalget koordinerer og uddelegerer opgaver til faggrupperne, der også kan tage sager op på eget initiativ.

Fællesudvalget kommunikerer gennem egne organisationer og via Dansk Ledningsejerforums hjemmeside. På hjemmesiden findes oplysninger om foreningen samt materiale fra faggrupperne. Endvidere kan medlemmer af udvalg og faggrupper finde referater mv. på den begrænsede del af hjemmesiden.

Organisationsplan forår 2017 er indsat som bilag sidst i dette dokument. Her er endvidere vist hvilke eksterne arbejdsgrupper og udvalg, som Dansk Ledningsejerforum er repræsenteret i. Desuden er navne på repræsentanterne anført.

Fællesudvalget

Fællesudvalget er det samlende udvalg i Dansk Ledningsejerforum (DLF), og der afholdes normalt 4 møder om året i dette forum. Her involverer udvalget sig direkte i enkelte emner/sager og uddelegerer andre sager til de relevante faggrupper. Endvidere afholdes hvert andet år et seminar, hvor Dansk Ledningsejerforum tager aktuelle emner op til drøftelse mellem alle arbejdsgruppernes medlemmer.

I 2016 har der været afholdt 4 møder, seminar og flere telefonkonferencer bl.a. i forbindelse med afgivelse af høringsvar.

Fællesudvalget har i 2016 afgivet høringsvar til følgende lovforslag mv.:

- til Banedanmark vedr. forslag til ny bane til Aalborg Lufthavn.
- til Transport- og Bygningsministeriet vedr. Udkast til lov om ændring af vejloven og privatejersloven.
- til Banedanmark vedr. Elektrificering og hastighedsopgradering Aarhus H. – Lindholm.

Seminar dag med emnet:

”Hvad rører sig på GEOdata-området?”

Else Bjerring Højbjerg, AffaldVarme Aarhus, medlem af Fællesudvalget, indledte seminaret med at præsentere dagens tema, herunder:

- Teknologisk udvikling
- Lovgivning på området
- Samarbejdsprogrammer (gode fællesdata)
- Digitalisering
- Datafordeleren

På baggrund af ovenstående have Dansk Ledningsejerforum inviteret repræsentanter fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, som bidrog med indlæg og lagde op til et samarbejde med ledningsejerne.

Visioner for udvikling af LER/Ledningsinformation 2025

Oplæg fra Anna Højeng, kontorfuldmægtig, Politik og Vækst, og Anders Raahauge, kontorchef, Data-distribution, begge Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering:

- Opgaver om understøttelse af strategiske målsætninger på energi- og forsyningsområdet gennem tilvejebringelse af effektive forvaltningsgrundlag (data og digitalisering),
- Etablering af digitalt overblik over nedgravet infrastruktur og processen fremadrettet.

Med udgangspunkt i Rambølls rapport:

Modeller for udveksling af standardiserede ledningsoplysninger ved en etablering af en digital infrastruktur, gennemgik Anna Højeng og Anders Raahauge tankerne som styrelsen har på området.

Bl.a. at KL, Danske Regioner og Staten indgik aftalen om Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi, en strategi der skal afdække fremtidens digitale muligheder, herunder skabe gode vilkår for vækst til gavn for en effektiv forsyningssektor (som specifikt er i fokus for første gang!) ved samkøring af data mhp. at høste økonomiske gevinster på en markant samfundspost. Endvidere er der ambitioner om at videre udvikle LER, Fra LER til ”LER 2.0” med bl.a. et koordineringsmodul for ledningsejerne.

Det er derfor af stor vigtighed at inddrage aktørerne i den videre proces. Dette sker ved, at der først nedsættes en styregruppe (med repræsentanter fra KL, Danske Regioner og Staten), dernæst en følgegruppe med aktørrepræsentanter. Erfaringer fra LER's brugergruppe vil tillige blive inddraget i processen. Dansk Ledningsejerforum ser dette arbejde som et vigtigt fremskridt og vil gennem brugergruppen påvirke dette arbejde bedst muligt.

Bekendtgørelser til den ny vejlov

Fællesudvalget havde i 2015 skrevet til transport- og bygningsministeren om manglende bekendtgørelser til den vejlov, som blev vedtaget i 2014. Bekendtgørelserne, som skulle være trådt i kraft pr. 1. juli 2015, var ved årsskiftet 2016 ikke trådt i kraft, hvilket gav usikkerhed på forståelse af loven på visse punkter. Disse bekendtgørelser er trådt i kraft i 2016, men, der opleves stadigvæk usikkerhed på fortolkningerne af bekendtgørelserne.

Nye STANDARDVILKÅR FOR LEDNINGSARBEJDER I OG OVER VEJE

Fællesudvalget var blevet indbudt til at deltage i udarbejdelse af nye STANDARDVILKÅR FOR LEDNINGSARBEJDER I OG OVER VEJE. Dette arbejde har vi sagt ja til at deltage i, og efter flere møder med Vejdirektoratet er arbejdet afsluttet, og et nyt STANDARDVILKÅR FOR LEDNINGSARBEJDER I OG OVER VEJE er vedtaget og udsendt i oktober 2016.

DS 462 Registrering af ledninger

Dansk Standard indbød i slutningen af 2015 til informationsmøde vedrørende standarden for registreringer af ledninger. DS 462 skal revideres, så den afspejler den teknologiske udvikling siden DS 462 først udkom. Dansk Ledningsejerforum har gennem 2016 været aktiv i forberedelsen og selve udvalgsarbejdet i forbindelse med revidering af denne norm. Det har været et klart krav, at der skælnes mellem ledninger, der er nedlagt før en ny norm og ledninger der bliver nedlagt efter en ny norm vedtages. Dette tages der højde for i arbejdet og på nuværende tidspunkt er følgende, foreløbige, formål og betragtninger blevet indarbejdet i normen:

Formål

Denne standard DS 462: "Registrering af ledninger" indeholder en række bestemmelser, der tilsigter, at de ledningsoplysninger, som en ledningsejer udarbejder og senere udleverer til eksterne brugere, er pålidelige, overskuelige og sammenlignelige med andre ledningsejeres ledningsoplysninger med henblik på:

- Effektiv udveksling af informationer (geografiske data samt egenskabs- og netdata)
- Koordinering af planlægning og udførelse.
- Forebyggelse af graveskader.
- Sikre en effektiv og retvisende videregivelse af ledningsoplysninger til LER.

Standarden skal sikre, at registrering af eksisterende ledningsanlæg samt opmåling og registrering af nye ledningsanlæg relateres til det fælles referencesystem, UTM ETRS89.

Ledningsejeren skal desuden for eksisterende ledningsanlæg angive kvaliteten af oplysningerne.

Generelt

Der skelnes i standarden mellem ledninger nedlagt efter standardens ikrafttrædelse og ledninger, som er nedlagt og registreret tidligere.

Der stilles i standarden krav om en bestemt registreringsnøjagtighed på grundlag af en digital opmåling. Da opmålingen skal foretages digitalt, er der ikke i denne standard taget stilling til kortgrundlaget, men udelukkende det fælles referencesystem UTM ETRS89.

En god registrering har blandt andet betydning for:

- en økonomisk forsvarlig løsning
- en miljømæssig sikker løsning
- arbejdssikkerheden
- forsyningssikkerheden.

I standardens udformning er der taget udgangspunkt i, at ledningsejerne både teknisk og økonomisk repræsenterer forskellige niveauer.

Normarbejdet forventes afsluttet i 2017 og herefter vil der være en høringsfase og tilsidst en overgangsperiode, før normen endelig erstatter den gamle norm.

DLF Biintervene i sag om betaling for prøvegravninger

DLF har besluttet at biintervenere i Radius A/S' sag mod Transport- og Bygningsministeriet vedr. betaling for prøvegravninger, idet sagen vurderes at være principiel for alle ledningsejere.

Sagens kerne er hvem, der skal betale for prøvegravninger for at identificere en lednings nøjagtige placering.

Afgørelsen forventes at danne præcedens af omfattende økonomisk betydning for alle større danske ledningsejere, idet retten skal tage stilling til, om vejmyndighederne med hjemmel i "gæsteprincippet" kan pålægge danske ledningsejere en påvisningspligt på trods af, at ledningsejer i overensstemmelse med ledningsejerlovens § 9 har udleveret ledningsoplysninger, og vejmyndigheden ikke har godtgjort, at der er omstændigheder ved de udleverede ledningsoplysninger, der indikerer, at ledningsoplysningerne ikke er fyldestgørende.

Det er således Radius A/S's og Dansk Ledningsejerforums opfattelse, at den indbragte afgørelse er udtryk for en markant ændring af en fast og langvarig praksis for lokalisering af ledningsanlæg ligesom afgørelsen er truffet i strid med almindelig lovfortolkning, idet afgørelsen har tillagt det generelle gæsteprincip i vejloven forrang frem for ledningsejerloven.

Fællesudvalget er ændret på et par områder, da Henrik Vinther fra TDC er efter mange års virke er udtrådt af Fællesudvalget. I stedet for Henrik Vinther er Kresten Bladt fra TDC indtrådt. Endvidere er Kristian Friis fra DANVA indtrådt i Fællesudvalget.

Ændringer i de forskellige arbejdsgrupper kan ses på medfølgende organisationsplan.

Ledningsejerregisteret (LER) – som nu er placeret under Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, der hører under Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet.

Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering barsler med nye tiltag i forlængelse af vedtagelsen af vejloven. LER lægger op til, at der kan laves et fælles koordineringsmodul, hvor der kan forespørges på og udstilles fællesgravninger. Dansk Ledningsejerforum støtter op om initiativet og vil bidrage med holdning og erfaringer i det fortsatte arbejde med udviklingen af LER.

DS 462 Registrering af ledninger

Dansk Standard indbød i slutningen af 2015 til informationsmøde vedrørende standarden for registreringer af ledninger. DS 462 skal revideres, så den afspejler den teknologiske udvikling siden DS 462 først udkom.

Bl.a. på baggrund af henvendelser fra Danske Anlægsentreprenører under Dansk Byggeri tog Dansk Standard initiativ til to informationsmøder i december 2015. Dansk Ledningsejerforum deltog på disse møder, og det er hensigten at deltage i det fremadrettede arbejde med en opdatering af standarden for registreringen af ledninger.

Fællesudvalget er ændret på et par områder. Bjarne H. Jensen fra Naturgas er efter mange års virke udtrådt af Fællesudvalget. I stedet for Bjarne H. Jensen er John Thorn indtrådt, som fremadrettet repræsenterer gassektoren i Fællesudvalget. Endvidere er Ole Skytte fra DANVA udtrådt af Fællesudvalget. I øjeblikket afventer Dansk Ledningsejerforum en ny repræsentant i Fællesudvalget fra DANVA.

Ændringer i de forskellige arbejdsgrupper kan ses på medfølgende organisationsplan.

Faggruppe for ledningsregistrering

Generelt

Der har været afholdt 3 officielle møder med referat i 2016.

Derudover har der været afholdt et møde specielt om koordinering af vores holdninger til første udkast af DS462 uden referat.

Udvalget har desuden mødtes ved mange lejligheder i forbindelse med LER og DS462 møder.

Ny anbefaling for signaturer til ledningsplaner

Udvalget har i 2016 afsluttet arbejdet med ny anbefaling til signaturer på ledningsplaner og den er blevet godkendt i Fællesudvalget. Anbefalingen er nu tilgængelig på hjemmesiden.

Den gamle anbefaling baserede sig på, at hver forsyningsart havde sin farve. Dette princip er forladt og der er udarbejdet en standard pr forsyningsart, der signalere forskellige farer og respektafstande ved at benytte forskellige farver. Dog forsøges det i et vist omfang at koordineres mellem de enkelte forsyningsarter. Hvis det lykkes at få udbredt denne anbefaling til vores medlemmer, vil det formodentligt betyde, at graveentreprenører får væsentligt lettere ved at tolke ledningsplaner.

Borerapporter

Udvalget har udarbejdet en anbefaling omkring udlevering af borerapporter i forbindelse med udlevering af ledningsoplysninger. Anbefalingen er godkendt af Fællesudvalget og lagt på hjemmesiden.

Styrelsen for Dataforsyning og Effektiviserings brugergruppe for Grunddataprogrammet

Udvalget deltager i SDFE's brugergruppe for Grunddataprogrammet. Første møde blev afholdt i 2014, og andet møde blev afholdt i februar 2015. Der har ikke været møder i 2016. Dansk Ledningsejerforums interesser er ikke så store, som de øvrige interesseorganisationer der deltager, men tilgangen til geografiske data, adresser og BBR er dog vigtig for Dansk Ledningsejerforum.

DS462

Da LER satser på, at DS462 standarden kan benyttes til at fastlægge udvekslingsformater i det nye LER, har de fleste af udvalgets medlemmer deltaget i arbejdet med DS462.

Der har været diskussioner, om DS462 kun skal omhandle, hvordan ledninger i jord registreres, eller om den i stedet skal omhandle, hvordan ledningsdata udveksles.

Arbejdet er i skrivende stund end i lidt af et dødvande, da man gerne vil have nogle tilkendegivelser fra LER. Det forventes dog at arbejdet snart genoptages.

Faggruppe til forebyggelse af graveskader

Dansk ledningsejerforum anbefaler, at alle ledningsejere i forbindelse med udbud kræver, at entreprenørernes medarbejdere har deltaget i kurser i forebyggelse af graveskader.

Udvalget har løbende drøftet dette, og fx har TDC oplyst, at det trådte i kraft for en kontrakt, der startede den 1. juni 2016.

Reelt viser det sig, at der godt kan være større efterspørgsel til kurser i forebyggelse af graveskader, og derfor opfordrer udvalget kraftigt til, at ledningsejerne følger op på, om de udførende entreprenørers medarbejdere reelt har gennemført kursus, som krævet i udbudsmaterialet.

Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering arbejder på gennemførelsen af en ny lov omkring LER. Efter planen forventes det, at ledningsejerne skal kunne levere digitale ledningsoplysninger ind til LER, så LER-systemet inden for en time samlet kan levere ledningsoplysningerne videre til spørgeren. Der forventes en stor rationaliseringsgevinst, når man modtager alle ledningsoplysningerne samlet og ikke som nu en ad gangen og inden for 5 dage.

Betingelserne for at dette kan finde sted er dog også, at ledningsejerne har alle deres ledningsoplysninger på vektorformat og kan udlevere disse i standardiserede format.

Faggruppen har drøftet planerne i gennem året.

Dansk standard DS 462 Norm for registrering af ledninger er besluttet ajourført, og dette arbejde, der lige er begyndt, er ligeledes behandlet i gruppen.

Faggruppe for ledningsetablering

Der har ikke været afholdt møder i 2016.

ERFA-gruppe vedrørende gæsteprikket

Intet modtaget.

Kontrolordning for styret boring og gennempresning

Kontrolordningen arbejder på at udbrede kendskabet til ordningen. Dette vil blandt andet ske gennem nye opdaterede brochurer. Kontrolordningens sekretær Per Bjerregaad Jepsen vil til dette gøre brug af Dansk Byggeris kommunikationskonsulenter og designere, men også trække på medvirken fra Christian Rønne og Keld Madsen.

På det sidste møde i kontroludvalget blev Bane Danmarks brug af Stelfondo betonplader ved overkørsler diskuteret. Kravene til krydsninger af overkørsler med Stelfondo betonplader er betydelig skrappere end ved normale overkørsler. Blandt andet skal der en styret underboring foregå i en afstand af mere end 7 meter og en dybde af 2 meter fra sporene. Dette vil fordyre en boring væsentligt. Vi skal her i gennem opfordre DLF til, at gå i dialog med Bane Danmark om, at der ved brug af Stelfondo betonplader etableres rør som stilles til rådighed til ledningsejerne.

Kjeld Emil Olsen, TDC A/S

Kristian L. Hansen, Aarhus Vand A/S

Jeff Jakobsen, Dansk Gas Distribution A/S

Gunner Nielsen, Banedanmark

Otto M. Lindskov, Strib-Middelfart Entreprenørforretning A/S

Christian Rønne, Zacho-Lind A/S

Klaus Ising Hansen, Byggeriets Kvalitetskontrol A/S

Keld Madsen, Byggeriets Kvalitetskontrol A/S

Karina Buus, COWI A/S

Per Bjerregaard Jepsen, Dansk Byggeri (Ref.)

Helle Mærsk, Svendborg Kommune er udtrådt af udvalget. KTC som Helle repræsenterede har efter flerer rykkere, endnu ikke udpeget en afløser.

Der er 23 firmaer tilsluttet kontrolordningen for styret boring og gennempresning.

De tilsluttede firmaer er på nuværende tidspunkt:

Petri & Haugsted A/S

Bække Entreprenørforretning

Strib-Middelfart Entreprenør-forretning A/S

Søren Knudsen A/S

Nordkysten A/S

NCC Construction Danmark A/S

K.G. Boring A/S

Zacho-Lind A/S

Munck Forsyningsledninger A/S

Jacob Post ApS

Entreprenør Villy Andersen ApS

Danboring A/S

Entreprenørfirmaet Ollerup A/S

G.C Entreprise Køge ApS

Entreprenørfirmaet Langberg A/S

Svane Entreprise ApS

ETS A/S

Brdr. Nørulf A/S

Hedegaard Boring ApS

Moseholm Entreprenør ApS

Entreprenørfirmaet Østergaard A/S

VP NO-DIG ApS

Brdr. K Hansen A/S

Brugergruppe vedr. LER

Analyseopgave omkring udviklingen af LER, som blev udført af Rambøll med Orbicon som underleverandør, blev afsluttet sidst i februar 2016. Der har været afholdt interviews og to workshops hvor DLF har været repræsenteret. Analysen gik primært ud på at undersøge, hvor meget det er muligt at digitaliserer og automatisere udlevering af ledningsoplysninger.

Lige før sommerferien blev rapportens hovedkonklusioner fremlagt for interessenter og kort efter blev selve rapporten offentliggjort.

Efteråret er blevet brugt på i styrelsen at få sammensat en styregruppe til projektet. I skrivende stund er der ved at blive sammensat en følgegruppe med deltagere fra interesseorganisationer.

LER gav til kende, at man ville benytte det igangsatte arbejde med DS462 til at basere det nye LER på. Udvalget har derfor satset kraftigt på deltagelsen i DS462.

Bilag til Dansk Ledningsejerforum – Årsrapport 2016

Liste over deltagere i Dansk Ledningsejerforums udvalg og faggrupper

December 2016

	Fællesudvalg		Forebyggelse af graveskader		Ledningstablering		Ledningsregistrering	
TDC	Kresten Bladt	TDC	Kjeld Emil Olsen	TDC	Kresten Bladt	TDC	Lars René Christensen	TDC
Naturgas-selskaber	John Thorn	HMN GasNet P/S	John Thorn	HMN GasNet P/S	Tanni Friis Hesselberg	HMN GasNet P/S	Holger T. Frandsen	HMN GasNet P/S
Elselskaber	Carl-Vilhelm Rasmussen (Fmd.)	NRGi	Finn Thulin	Radius Elnet A/S	Thomas Wiborg Kortsen	EnergiMidt	Lars Bang	HEF Net A/S
							Thor Gerner Nielsen	Radius Elnet A/S
DANVA	Kristian Friis	DANVA					Lars Gadegaard Christensen	DANVA
Fjernvarme-værker	Else Bjerring Højbjerg	AffaldVarme Aarhus	Torben Hald	HOFOR	Torben Vinther	Aalborg Kommune Fjernvarme-forsyningen	Else Bjerring Højbjerg	AffaldVarme Aarhus
Vandværker	Robert Jensen	Danske Vandværker					Robert Jensen	Danske Vandværker
Antenne-foreninger	Gunner M. Nielsen	FDA	Gunner M. Nielsen	FDA	Gunner M. Nielsen	FDA	Gunner M. Nielsen	FDA
Telia	Claus Bo Frederiksen	Telia	Kim B. Ulrich	Adv. Tyndeskov & Ulrich				
			Flemming Skøtt	Munck Forsynings-ledninger				

Brugergruppe for LER	John Thorn, HMN GasNet P/S Thor Gerner Nielsen, Radius Elnet A/S	ERFA Gruppe om gæsteprincippet: - John Thorn HMN GasNet P/S - Mette-Marie Joensen Radius Elnet A/S - Anne Wieland HOFOR - Tanja Kantner Petersen HOFOR - Kim B. Ulrich Adv. Tyndeskov & Ulrich - Robert Jensen Danske Vandværker - Mathilde Øelund Salskov Jensen Dansk Energi - Tove Duch Myrup NGF Nature Energy - Dorthe Wolfsgruber Energinet.dk - Hans V. Christensen Energinet.dk - Birthe Boisen Dansk Fjernvarme - Gunner M. Nielsen FDA - Lise Kirketerp-Møller Frederiksberg Forsyning - Søren Christian Christensen TDC
No Dig-ordningen	Jeff Jakobsen, Radius Elnet A/S Kjeld Emil Olsen, TDC	
Vejregleråd (Vejdirektoratet)	John Thorn, HMN GasNet P/S Kresten Bladt, TDC (suppleant)	
GeoDanmark	Jette Kristensen, HMN GasNet P/S	